

La República és unitària?

Així resulta, segons autoritzades opinions, això és, que la República és unitària. Ho han dit En Lerroux, l'Azaña, i ho esgrimeixen per a humiliar-nos els del grup "Al servicio de la República". "No hi ha res a fer, ens venen a dir, en quant a xifrar aspiracions autonòmiques dintre un sistema de República federal". I, nosaltres, que ens creïem que si bé havíem quedat en que la República no seria federal, perquè no era possible imposar la federació als diferents pobles d'Espanya que no tenen desperta la consciència de la pròpia personalitat; era, en canvi, federable, per quant possibilita l'autonomia polític-administrativa dels pobles amb característiques històriques, culturals i econòmiques, segons resa l'article 11 de la Constitució.

Mes, ara resulta que en la interpretació que es dona a les paraules "Estado integral", contingudes en l'article primer de la Constitució, la República és unitària. Per això, i per altres qüestions d'ordre tècnic, tals com les que estimen els tractadistes com a necessàries per a caracteritzar la federació, això és, "l'autonomia constitucional dels Estats membres i llur participació en la formació de la voluntat federal". Realment, ambdues característiques manquen en la Constitució de la segona República: ni les regions poden ésser autònomes fins al punt de dictar-se la Constitució interna que més els acomodi, ni concorreran a formar la voluntat federal per mitjà d'un orguen legislatiu on hi estiguin directament representades.

Però, amb tot, volem dir que el títol primer de la Constitució, "Organización nacional", autoritza per a creure en una futura estructuració federal de la República, puix que en ell sobre fixar el procediment per a l'aprovació dels Estatuts regionals, (principi de pacte per molt que ho combatin els adversaris) s'hi estableix el repart de competències entre l'Estat i les regions autònomes, completada aquesta matèria en altres extrems del Codi fonamental de la República que adhuc regula els conflictes de jurisdicció entre l'Estat i la regió autònoma sotsmetent-

los al coneixement del Tribunal de garanties constitucionals.

Sabem, però, que en rigor tècnic se'ns poden fer greus objeccions, per què dintre l'Estat unitari hi caben dues formes, diu un autor: a) la descentralització administrativa, que és una descentralització perfecta en el terreny de l'executiu; b) la forma de les col·lectivitats descentralitzades, que és una descentralització perfecta en el terreny de l'administració. "Aquí — afegeix — el principi de la descentralització es combina amb el principi democràtic, és a dir, amb el de l'auto-determinació. D'ordinari — segueix dient — l'orguen que deu establir les normes locals és elegit pels propis interessats, i, a vegades, té dret a senyalar, dintre dels quadros de les lleis generals, les regles locals generals — "estatuts autònoms" — L'autonomia — acaba dient — pot ésser més o menys extensa i, no obstant, els orguens centrals solen reservar-se cert dret d'inspecció".

Aquestes són, en línies generals les directives de la Constitució en la matèria, i, per això, es diu, autoritzadament, que la República és unitària. Ho és dintre l'hermenèutica polític-cièntifica del sistema. Però l'esperit és tot un altre; almenys dels seus elaboradors, i dels qui, com els representants de Catalunya, la votarem. Ah, però, qui no recorda aquella "mañana lívida", rememorada per Ortega i Gasset, suara en la discussió de l'Estatut, en què "el maestro" feu triomfar la cèlebre esmena de l'Estat integral, en discutir-se la Constitució, a marxar forçades! Havia triomfat en esperit la tesi federal i les vestals del patriotisme imperialista vell segle, s'estiraven els cabells repetint una frase d'un acadèmic gens acadèmica: "España està rota". Llavors es feu la "soldadura" per la magia del verb del "maestro", mercès a la fatiga de la Cambra — que portava dotze hores de sessió — i a la indiferència general dels diputats, per un mot — cosa que sols interessa als estetes, però que ara ens ho fan reguar.

Així, l'altre dia l'Ortega rememorava la seva gesta, amb èmfasi, dient: "Recuerdo que hubo un

momento de extremo peligro en la discusión constitucional, en que se estuvo a punto, por superficiales consideraciones de la más abstrusa y trivial ideología, con un perfecto desconocimiento de lo que siente y quiere, salvo breves grupos, nuestro pueblo, sobre todo, de lo que siente y quiere la nueva generación, se estuvo a punto, digo, nada menos que de decretar, sin más, la Constitución federal de España".

Heus aquí exposada la *gran desgracia* que va evitar el senyor Ortega i Gasset amb la seva intervenció; que la República fos federal.

Per xò, ara, amb una passió mai vista, s'hi agafen com en una àncora de salvació contra l'Estatut, els del grup "Al servicio de la República" i tots els unitaris, destacadament en Sánchez Roman que digné, últimament, àdhuc amb ràbia mal continguda, entre altres

coses: "...he venido a estas Cortes, y antes a otras empresas políticas, por la fuerza de mi pasión revolucionaria, en parte defraudada, especialmente en estos instantes en que Cataluña se lanza a tratar de Poder a Poder con el Estado español". "Mi pasión revolucionaria, entendedlo bien, es otra: es la creación de un Estado que hable siempre desde arriba"... "para crear un poderoso Estado unitario"... "esa Constitución la hemos hecho los españoles, no para diversificarnos... sino para ligarnos estrechamente en el destino común"...

Sortosament, però, a l'esperit unitari i centralista s'hi oposa valentment el de Catalunya, que és resoltament contrari, i, amb ella, el de tots els que volen salvar i portar per bons viaranyis la República.

J. L. R.

Al voltant de l'Estatut

LA COMISSIO D'ESTATUTS

Aquesta tarda es reuní la Comissió d'Estatuts.

Segons digué el senyor Bello, s'examinaren molts papers i es revisaren dades, acordant-se, però, mantenir íntegrament el dictamen, sens perjudici de què en el transcurs del debat es modifiqui llur text mitjançant esmenes i vots particulars, segons s'ha fet amb la discussió de la Constitució.

Un periodista li feu veure que, segons el propi senyor Azaña, el text del dictamen era anticonstitucional, i sembla estrany que una Comissió parlamentària no modifiqués aquest text, en contraposició amb el criteri del Govern.

El senyor Bello reiterà que no tenia per què modificar-lo.

ELS D'ALCANYIS NO VOLEN, A CATALUNYA, ALTRE IDIOMA OFICIAL QUE EL CASTELLÀ

L'Ajuntament d'Alcanyis, fa uns quants dies, va convocar una reunió de "fuerzas vivas". En dita reunió es parlà de l'Estatut de Catalunya i tots varen acordar declarar-s'hi contraris. Les conclusions aprovades en dita reunió tenen molta gràcia, puix palesen un desconeixement total del què és l'Estatut i de la seva importància.

En elles es diu allò de què una àmplia autonomia administrativa ja els va bé, però res que afecti la "sobirania".

Un dels acords que palesen l'especial comprensió que del problema tenen els d'Alcanyis és el següent:

"Que en todo caso, el idioma oficial sea en todas las regiones el castellano, y éste se enseñe obligatoriamente en todas las escuelas públicas".

EL SR. LERROUX S'ENCOMANA LA FOBIA DEL SR. ROYO VILLANOVA

El Sr. Lerroux comentava pel Congrés entre un grup de diputats i periodistes, la fórmula proposada pel senyor Azaña sobre la qüestió de l'ensenyança a Catalunya i deia que de cap manera transigirà amb la creació de la universitat bilingüe.

El senyor Royo Villanova que estava en el dit grup, digué:

—Jo sí, si la Universitat depèn de l'Estat, i en aquest cas, no tinc inconvenient en que sigui bilingüe.

—Doncs ni així — contestà el cap radical —. No admeto altra fórmula que la que la Universitat depengui de l'Estat i a més, s'ensenyi en castellà.